

REDACȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2,
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2-50; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

INSERȚIUNILE:

de 1 str. garmond: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 80 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt să plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Ce nu trebuie să facem?!

II.

Dintre factorii politici cari într'un chip sau într'altul au să influențeze asupra atitudinii noastre politice, în locul prim suntem noi Românii. De la noi atârână mai mult ce atitudine politică să observăm. Căci până când de voința altora nu putem dispune, noi, Românii cari avem aceleași dureri, aceleași dorințe, aceleași țintă, putem dispune de aceeași nisuiță, de aceeași voință, de aceeași energie și cerând *trebuința*, putem fi gata a aduce *aceleași sacrificii*. În epoce diverse Românii au și dovedit aceasta. În special în timpul de la 1890—95. Mai cu seamă însă de la 1892—1895. Ce frumoasă, ce impunătoare era atunci atitudinea Românilor.

Și în timpul acesta erau păreri diverse în unele privințe. Inșă însuflețirea a nivelat părerile și a introdus solidaritatea, care pe Români i-a făcut un trup și un suflet.

Acum nu este așa. Cu toate că nici astăzi nu cutează nimenea dintre Români să mărturisească, că ar fi eșit din paradiul național.

Posibilitatea nu este exclusă, că la un apel călduros și convingător în curând, însuflețirea și solidaritatea să fie restabilite, și dacă undeva s'ar afla vre un rătăcit, se va întoarce la matcă.

Atunci Românii în înțelegere vor căuta punctele care să-i unească pe toți la acțiune.

Altfel, durere, stau lucrurile în castele opuse, în castele concetățenilor maghiari. Acești oponenti, sigur din o nescusabilă nepricepere nu sunt în stare să-și vină în fire. În special față cu noi Românii observă o atitudine dușmănoasă, ca și când noi am fi cauza tuturor relelor ce ca ploaia vin asupra patriei. Am atins de multe ori coarda nepriceperii acestora. Inșă sumeția concetățenilor noștri maghiari și sumuțările reuvoitorilor: îi orbește și nu le permite să-și cunoască interesele proprii și interesele cele mai veritabile ale patriei. Ublând cu capetele tot prin nori, nu bagă de seamă cine le-ar pute fi aliați naturali și nu ved că pe unde căca sunt și gropi, în cari ar pute să se primejduască ei, dar' ar pute să ne tragă și pe noi, pe toți concetățenii din patrie în primejdia cauzată de dinși.

Acești oameni primejdioși pentru sine și preste tot pentru patrie, de astădată au și ceva parte bună.

Dând de necaz, inchipuit s'au real nu discutăm, ce fac? Recurg și ei la mijlocul, la care am recurs noi, la **memorand, la Coroană**.

Probabil, că ei nu vor fi imprecuați, cum am fost noi. Nici în închiși, cum am fost noi. De altminterlea ei nici nu sunt un trup și un suflet cum eram noi în solidaritate prin însuflețire. Pentru-ca ei vor fi crezând, că norocul lor le permite

luxul de a se devisa, de a face obstrucțiuni și a împedeca mersul lucrurilor în parlament ear' alții de a provoca legi, care se delature și forma constituțională din țerile un-gurești.

Este exclusiv al lor parlamentul cugeta-vor ei, fac cu el cum le convine, cum le place.

Inșă eată, că tocmai acii sunt și gropile cele mari și periculoase. Nu noi, ci Jókai Mór, scriitorul lor celebru, sunt de atunci câteva zile, seria în „Nemzet“, făcând comparațiuni între impregiurările actuale a le Ungariei și ale Poloniei de odinioară. Jókai avertisează pe Maghiari să bage de seamă să nu-i ajungă și pe ei soarta Poloniei. „Simt mirosul greu de la cadavrul Ungariei“, esclama dureros celebrul scriitor al Maghiarilor și apoi continuă: „Națiunea glorioasă și marinimoasă a Polonilor n'a căzut în câmpii de bătaie, ci pe terenul de luptă al dietelor.“

Incă un lucru bun mai avem de înregistrat de la concetățenii maghiari. Nu s'au mulțumit cu memorand la Coroană, ci s'au adresat și cu manifeste sau apeluri la „națiune“.

Ar fi multe de zis în punctul acesta, al „națiunii“. Cu atât mai multe, cu cât concetățenii nu prea consideră articolul de lege, care tractează conceptul acesta. Una e legea și alta aplicarea ei practică.

Inainte de aceasta cu patru ani ministrul-president de astăzi, bar. Bánffy, promisese ceva privitor la aplicarea practică a legii, în care e vorba de „națiune“. Dar' curios lucru, un articol oficios din Budapesta, publicat în septemăna trecută în „Reichswehr“ din Viena, vine și din un incident nou lămurește cum trebuie priceput articolul din legea din chestiune. Prin urmare articolul lămurește și ce e „națiunea“ de lege și totodată și ce e de a se aștepta și mai departe de la aplicarea practică a des menționatei legi.

Procederea bărbaților politici ai Maghiarilor din opozițiune și din partidul liberal, apoi știrile ce vin de dincolo de Leitha, ne dau o astfel de icoană a situațiunii actuale, în cât vrând nevrând, trebuie să ajungem la convingerea, că cu vre-o câteva frase stereotipe nici la noi și de cătră noi, politică nu se mai face.

Cadrul trebuie dar' să fie și pentru noi mai larg de cât al Memorandului.

Ear' dacă Maghiarii simt trebuința de a se îndrepta cu manifeste, sau mai corect zis, cu apeluri la „națiune“, ne va fi permis și noue a căuta un obiect mai corespunzător realității, spre care să ne îndreptăm cu apeluri.

Dacă compatrioții maghiari voesc, sau află cu cale a se amăgi pe sine cu cuvinte în loc de concepte de valoare politică, noi să nu ne lăsăm a fi amăgiți. Românii să se ferească de a fi amăgiți, să se ferească însă și de a amăgi pe alții cu câte un cuvânt în loc de concept politic.

Concetățenii noștri, când îndreaptă apeluri la „națiune“ vreau să amăgească, să cugete neștiutorii, că se îndreaptă cătră toți locuitorii țerilor

ungurești. În realitate însă ei când pronunță cuvântul „națiune“ se înțeleg numai pe sine. Pentru că, după densii ei sunt „națiunea“, ear' cealaltă locuitori sunt numai naționalități.

Românii să nu umble după subtilități filologice, când vreau să lucre pe teren politic. Bărbații politici ai concetățenilor noștri maghiari, voesc să seducă cu termeni fictivi și interpretări ad libitum. Românii să spună clar și pe față ce voesc: ei să apeleze la toți locuitorii țerilor regatului unguresc și să le spună, că cine își iubește patria, cine voeste ea în patrie să revină ordinea și încrederea reciprocă, să caute punctul de înțelegere, prin care fiecare fără de osebire de naționalitate și confesiune, să se simtă în realitate cetățean al statului, care viețuește și jertfește sudoare și sânge.

Cum să se facă aceasta, nu trebuie nult să ne batem capetele. Prin întruniri între marginile legilor existente, pe basa programei neabrogate, însă fără de vederi dogmatice, a căror literă de multe ori oară și ține în depărtare spiritul, care dă viață.

N. Cristea.

Apucături patriotice. Sub titlul „Opoziția maghiară și Românii“ semioficioasă „Országos Értelmező publică din București“ o telegramă în care spune că un bărbat conducător al politicii noastre a avut acum de curând o consfătuire cu membrii Ligii. I-a rugat să se abțină de a pune la cale acțiunile proiectate, deoarece ce ori ce acțiune a Românilor ar folosi numai lui — Bánffy și ar slăbi acțiunea opoziției.

Mai spune că Apponyi ar fi rugat pe d. Mocsonyi să intervină pe lângă Români a se abține dela ori ce demonstrație, pentru-că dacă se va întâmpla ea să vină la putere el — adică contele — și Csáky, cel dintâin lucru, ar fi să rezolve mulțamitor chestia naționalităților.

În cât îl privește însă, Apponyi grăbește să desmință că ar fi vorbit că vre un Român, pentru-ca vezi Doamne, să nu să compromită acreditându-se vestea că în chestia națională el ar fi mai — cumpătat de cât Bánffy.

Se desvêlesc. . .

În Lipsca a eșit și tot de acolo s'a expedit la Budapesta o broșură în limba maghiară, în care autorul anonim desvêluește foarte interesante lucruri despre „disidenți“, adică cei eșiți din partidul guvernamental de când cu virea legii Tisza. E vorba că mulți dintr'inși au făcut mari gheșefturi pe când erau tari și mari în partid; mai ales în afaceri cu cumpărarea și vinderea de pământuri de la stat și pentru stat; precum și cu ocaziunea construirii diferitelor căi ferate.

Broșura nu o avem la îndemână, ear' cele publicate în unele ziare nu sunt așa întocmite, încât amănuntele să intereseze publicul nostru; destul atâta, că e vorba de milioane și milioane, cari le-au agonisit respectivii pe calea sus amintită și în mod mai mult incorect, necinstit de cât corect și cinstit. Numele înșirate în broșură sunt din cele mai

vine sunătoare ale magnațiunii liberale: Csekonics, Keglevics, Csáky, Szapary, dar' în primul rând și cu cele mai multe „necorectități“ sunt încercați Andrassy-eștii, începând de la însuși fostul ministru-president și pe urmă cancelar, nevasta lui vestită Katinka, fratele lui Manó, tus-trei morți; trecând prin mai multe odrasle ale acestei familii și oprindu-se la contesele din ultima generațiune.

Ca contrafond Bánffy e scos în relief în lumină cât se poate de favorabile, ca model de cinste și abnegație de cele pământesti.

Ținta broșurei este negreșit a desvêli pe disidenți, că nu's ei mai buni de cât cei-ce n'au eșit din partid; că n'au de loc drept să poseze în moralizatori față cu cei rămași în „bârlog“ — porecla cea mai proaspătă dată de Bartha. Și vîzând clar ținta, își poate ori și cine da seamă și despre obârșia broșurei, e adecă scrisă la comanda clicei Tiszaiste, ear' autorul ei material ar fi fostul deputat și prietin intim și acum al lui Tisza, anume Mórítz Pal, cel osândit pentru mai multe excrocherii și falsificări de cambii.

Foile guvernamentale se prefacă nu știu nimic, ba desaproabă chiar apariția ei, dar' totuși reproduc din ea lucrurile cele mai picante. Se zice chiar, că vor urma încă și alte „desvêliri“.

Presă străină

despre

G. Cantacuzino.

„Neue Freie Presse“ de la 29 Dec. st. n. scrie:

Ni-se scrie din București, cu data de 21 c., că fostul ministru de finance G. Cantacuzino a încetat din viață, după o lungă și grea suferință.

Alături de Sturdza, incontestabil cel mai distins membru al partidului național-liberal, Cantacuzino a fost unul din puținii oameni politici ai țerii, cărora chiar cei mai înverșunați adversari nu le pot imputa că în activitatea desfășurată de ei în viața publică, se lasă a fi conduși de alte motive decât acelea a unui patriotism desinteresat.

Fiu al unui amic al în veci neuitatului bărbat de stat Ioan Brătianu, G. C. Cantacuzino s'a născut la Ploiești în 1845. Ca cea mai mare parte a contemporanilor sei G. C. Cantacuzino și-a făcut studiile universitare la Paris, unde a luat licența în științele matematice. Întorcându-se în România, prin calitățile sale a atras îndată asupra sa atenția cercurilor politice conducătoare și deja la vârsta de 32 de ani fu chemat de Ioan Brătianu ca secretar general al ministerului de finance. Peste 2 ani, în 1879, fu numit director general al Monopolurilor Statului, post de încredere, pe care în 1883 l'a schimbat cu acela și mai important de director general al căilor ferate în perioada aceasta ce a durat până la 1888 a activității sale în serviciul public s'au terminat planurile pentru construirea rețelei de căi ferate române, precum și lucrările pregătitoare și hotărâtoare pentru podul de peste Dunăre Fetești Cernavoda. Demisionând ministerul Ioan Brătianu s'a retras și Cantacuzino din funcția de director general al căilor ferate, spre a-și pune de aci înainte puterea sa de muncă și averea sa în serviciul „Voinței Naționale“, redigiată de el. După retragerea ministerului Catargiu-Carp, Cantacuzino a fost chemat de Sturdza ca ministru de finance în noul cabinet liberal și în alegerile generale parlamentare ce au urmat a fost ales deputat. . .

Din Bucovina.

Mercuri, în săptămâna trecută, la oarele 11 s'a deschis în mod solemn dieta provincială a Bucovinei, prin președintele țării baron Bourgaignon, și sub președeața mareșalului țării Iancu Lupul.

În ședința a doua, foarte cercetată, ne spune „Patria” din Ceruârți, că au fost momente remarcabile.

Fiind la ordinea zilei verificările alegerilor pentru dietă, alegeri făcute și acolo cu mari siluiri contra Românilor, a cerut între alții, cuvânt și cunoscutul brav Român Dr. Popovici.

„Președintele — spune „P.” — acordă cuvântul dlui Dr. George Popovici. Un moment liniște. Simpatia figură a deputatului nostru cucerește deja în primul moment întregul auditor. Cu voce sonoră începe Dr. Popovici românește discursul său. Deja la cuvintele „Înaltă cameră” izbucnește auditorul în aplauze, încât președintele este necesitat să admonizeze publicul!

Dl Dr. Popovici declară în magistratul său discurs, că nu poate vota pentru validarea mandatelor ce urmează, căci ingerența ilicită a guvernului a împedat validitatea voinței libere a alegerilor.

Ear' după ce afirmă dreptul limbei române, continuă în limba germană, ca să fie înțeles și de aceia cari nu știu românește.

Dese aplauze și întreruperi aprobatoare au subliniat discursul adevărat magistrat al dlui Dr. G. Popovici.

Urmează dl Dr. Iancu cav. de Flondor, care de asemenea își introduce discursul său românește!..

Etc.

Nu putem decât să felicităm și noi, de aici din depărtare, pe bravii deputați români, pentru bunele hotărâri la cari au revenit, de a cere și a face să fie respectat dreptul iubitei limbi românești și în dietă, și peste tot locul.

NOUTAȚI

Arad, 9 Ianuarie n. 1899

Serbătoarea Nașterii Domnului, s'a celebrat în biserica noastră catedrală cu pompă strălucită. A servit însuși înalt președintele Sfântia Sa noul Metropolit Ioan Meșian, asistat de părinții: Aug. Hamsca, director se-

minarial, Moise Bocșan și Ignatie Papp protopopi, Traian Vațian, Gavril Bodeș și diaconul Ioan Georgea. Răspunsurile liturgice le-a cântat trei coruri: corul tinerimei inteligente sub conducerea dlui Trifon Lugojan profesor de muzică la seminar, corul plugărilor din Pârneaava condus de Inv. Nic. Ștefu și al plugărilor din suburbiul Șega sub cond. Inv. Ioan Vancu. La finea serviciului divin. Înalt preș. S. Sa a ținut pastorală îndatănată. A doua zi a predicat poporului părințele Tr. Vațian.

Declarațiune. În ziua de 17/29 Dec. amicii noștri, cari se aflau la alegerea de metropolit în Sibiu, au avut o întrevedere cu președintele domni George Pop de Basesți, Dr. T. Mihali și Rubin Pațița. S'au schimbat vederi asupra situațiunii și s'au clarificat câteva chestiuni privitoare la afacerile naționale. S'a constatat anume că e de dorit, ca partidului național să i-se dea eărăși vechia strălucire, când toți cei buni luptau în frățescă înțelegere. Pentru a se putea însă realiza acest lucru, e de dorit, ca cele două ziare, în jurul cărora s'au grupat membrii fostului comitet național de la 1892, să înceteze polemicele.

S'a întemplat însă că a doua zi, după plecarea din Sibiu a preonoratilor domni George Pop de Basesți, Dr. T. Mihali și R. Pațița, redactorii „Tribunei” să publice un articol în care să făceau insinuări la adresa dlui Mangra.

Azi e săptămâna s'a publicat apoi în ziarul nostru răspuns la bănelile celor frați de la Sibiu aruncate asupra dlui Mangra. Prin acest răspuns dl Dr. T. Mihali s'a simțit ofensat în onoarea sa și ne-a cerut explicări.

Declarăm, că prin acel răspuns nu s'a vizat dl Dr. T. Mihali, a cărui onorabilitate nimeni între noi nu s'a gândit un singur moment să o atingă.

S'a vizat numai redacția ziarului sibian, pe care nici decum nu o identificăm cu dl Dr. T. Mihali, de care poate că ne despart vederile politice, dar în privința persoanei d-sale, îl ținem și l'am ținut întodeuna bărbat integru și fruntaș național.

Facem această declarație pentru a-i ovedii dlui Dr. T. Mihali înalta considerație ce-i păstrăm.

Apucături detestabile. „Epoca” dela 24 Dec. v. serie:

„Toate ziarele românești de peste muni, afară de sturdista „Tribuna Poporului”, felicită în mod călduros pe noul metropolit pe care-l prezintă ca bun român și om de o vastă cultură. „Tribuna Poporului” însă scrie în termeni batjocoritori despre I. P. S. Sa.”

Nu ținem să desmintim toate neadevărurile ce numit ziar scrie privitor la noi, pentru simplul motiv că atunci ar trebui zilnic să ne ocupăm de numitul ziar, pe care nici în România nimeni nu-l ia în serios. De data aceasta reproducem rândurile de mai sus numai pentru a arăta, că până

și din cele mai delicate chestii ale noastre „Epoca” vrea să facă armă de partid.

Atitudinea noastră în chestia alegerii metropolitului cetitorii o cunosc.

Însăși I. P. S. Sa noul ales metropolit a recunoscut lealitatea noastră și Luni, când se întorcea dela Sibiu, a ținut să mulțumească în persoană primului nostru redactor. Apucăturile „Epocei” sunt cel puțin... detestabile.

Ziua S-tului Stefan, onomastica amicului nostru dr. St. C. Pop a fost erii un prilej de manifestare a prieteniei ce arădanii îi păstrează frunțașului arădan.

Încă în ajun, amicul nostru a fost felicitat, seara, de reuniunea meseriașilor, a căror cor a executat cântări frumoase ocazionale sub conducerea d-lui N. Ștefu. Ear' erii l'au felicitat membrii societății inteligente, dintre cari mulți au fost reținuți la masa bogat așternută, unde s'au ridicat toate în onoarea serbătoritului, cărui îi doim și noi vigoare și fericire.

Monument lui Andreiu Șaguna. Domnii frați Mocșonyi au dăruit pentru fondul monumentului Andreia Șaguna 1000 coroane; d. Mihail Cirlea, notariu public regesc și membru al congresului național-bisericesc, a dăruit suma de 74 coroane 54 fl. ear' parochul Elie Popovici din Șibișelul-vechiu a trimis 4 coroane.

În Arad se urmează dasemeni cu colectarea.

Petrecere în Arad. Tinerimea arădană invită la Convenirea socială ce se va aranja în presara anului nou (12 Ianuarie, 31 Decembrie) în sala mare a otelului „Central”. Cu această ocaziune se va produce și corul tinerimei înființat în acest an. Începutul la 8 oare seara.

Un duel cu sfârșit tragic. Dintr'o ceartă de cămene, sublocotenentul Ștefan Padini, care servea în cetatea Aradului, a provocat la duel pe proprietarul Seiluer. Acesta însă a rănit așa de grav în duelul de Vineri pe oficer, tâindu-i arterele dela mână, că tinerul oficer a murit. A fost înmormântat alături cu mare paradă militară.

Lista juraților cari vor compune curtea cu jurați din Arad se întocmește deja. Membrii în comisie sunt: Simay, Domoukos, Müller Gyula și Kiss Isván sub presidenția primarului Salacz.

Un mare șantagiu. La Budapesta s'a descoperit o mare înșelătorie ovreiască. Jupă-

nul Klein Berpat a înființat adică acolo o reuniune de răritiș a fetelor ovreice. Reuniunea era însă numai un pretext de a strânge bani, și încă cu miile, din care lui — ca director — și-a făcut leafă mare, ear' secretarilor de asemenea. Pentru adevăratul scop nu au cheltuit însă de cât vre-o 200 coroane. E un roman întreg cum au înșelat lumea, până ce în fine au ajuns pe mâna justiției. Ziarele din Budapesta lasă a se înțelege că poliția n'a fi nici ea străină de acest „geșeft”. La tot casul este surprinzător cu câtă ușurință i-se dădea Ovrelor concesiunile cele mai abararde, mernite însă a-i ajuta să stringă bani.

„Revista Economică.” A apărut primul fascicol. Cuprins interesant, variat și la presus de toate instructiv. Cei cari se ocupă de afacerile economice, de pe la bănci mai ales, vor citi o cu plăcere. Director e dl Dr. Diaconovich. Abonament 5 fl. pe an. Apare la 10 a fiecărei luni.

Lucheni mărturisește. Ucigașul nefericitei Elisabeta parca începe a simți mustri de conștiință. Mai zilele trecute a cerut să fie condus la directorul temniței, căruia i-a mărturisit, că avea doi complici în planul de a omori împărăteasa: unul o aștepta mereu cu revolver, la gara din Geneva, pe când celalalt purta cu sine o bombă, cu care vroia să o omoare undeva la preumblare. Astfel dar soartea fie ertatei era hotărâtă de către sfatul anarhist. De altfel opiniunea această o dovedește și o seamă de împregiurări eșite la iveală după osândirea lui Lucheni, care însuși a dat unele indicațiuni despre organizarea anarhiștilor.

Preotului temniței, care ori-și când poate intra la el, Lucheni i-a descoperit mai multe împregiurări cari premergeau atentatului. Din toate acestea, poliția a aflat multe lucruri prețioase pentru privegherea și urmărirea anarhiștilor.

Petrecere. „Societatea română de cântări și muzică din Caransebeș” invită la Concertul împreunat cu joc ce se va aranja cu binevoitoriul concurs al Domnișoarelor: Irma Reneștean, Silvia și Valeria Têrziu, în presara de Sân-Vasii, 31. Decembrie v. 1895 în sala otelului la „Pomul verde”. Membrii societății au intrare gratuită; pentru nemembrii: de persoană 50 cr., de familie 1 fl. 20 cr. Începutul la 8 oare seara.

Programa:

1. „Andalusa”, chor de bărbați de I. Vidu
2. „Nu plânge”, de I. Mureșan, pentru violină și cimbă, aranjat de A. Hüttner.
3. „Serenada”, chor de bărbați de Marchner
4. „A căzut o rază lină”, duet pentru voci de femei cu acomp. de pian de C. Porum.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”

SEARA DE CRĂCIUN

Schiță.

Cum am aflat istoria ce am s'o povestesc? Nu împoartă, mai ales dacă am să o povestesc bine. Și știu că am să povestesc bine, v'o spun de mai nainte; pentru-că fără a pune ceva dela mine, voi însemna fapte adevărate, așa cum le-am cules.

A fost odată o bunică sermană și un serman nepot, care n'aveau nimic pe lume de cât iubirea unuia pentru altul; ear' bunică era de șaptezeci și șapte de ani și nepotelu de opt.

Locuiau în etagiul al șaselea al unei case de lucrători din capitală. Într'o stradă înfundată, la o mahala unde nu se pomenesc oameni bogați. Mizeria lor bătea la ochi chiar și sărăcimii din vecinătate. Ceea-ce însemnăcă că era în adevăr o mare mizerie.

Puteti socoti. Baiatul era bolnav, slab, zăcea aproape de un an, și baba era foarte bătrână, foarte, slabă, aproape neputincioasă; astfel cu cea mai mare bunăvoință din lume, ea într'adevăr nu putea să lucre mult.

Noroc, că cerșitorii sunt buni cu semenii lor! Oamenii săraci ai mahalalei mânau această sărăcie, mai de compătimit de cât a lor; și

iubirea lor, împreunată cu mici ajutoare din partea Societății de binefaceri, abia era d'ajuns pentru traiul bunice și a nepotului.

Pe bătrâna o chema puilul mamei Antița. Nime nu știa să aibă alt nume, lumea nici odată nu l'a văzut fugind și jucându-se pe stradă cu ștângari de vrâsta lui, nici odată n'a avut un tovarăș care să-i strige în treacă pe stradă, după obiceiul copiilor, un nume de batjocură pus lângă o rimă absurdă și sonoră:

- Mihai, mălai!
- Ștefăniță, prepeliță,
- Nicolache, prostolache!
- Alexandru, cățelaudru
- Petruț, găgău!

Nu! Ziceau numai din vreme în vreme vecinic.

— Da bine! puilul mamei Antițe ce mai face?

Durere! Din zi în zi tot mai rău, sermanul puil al mamei Antițe. Născut dintr'o femeie ofticoasă și un bărbat cocoșat, era deodată și ftisic și rahitic, sârăcutul, și când nu sbiera de durerea nădușită a coxalgiei, tușea o tușă seacă și cu sânge, care i scotea două buchete viorii pe obraz.

În copilăria lui, trăia puțin și sta mult culcat pe spate, dar' a avut zile bune. Pe vremea aceea bunicul care lucra încă, deși era de optzeci de ani, îl lua la plimbări, la aer curat și la soare, și câștiga ceva pa-

răle; cu parale îi cumpăra când și când lucruri frumoase ce îl înfripau pe câteva săptămâni. Însă de când locuia în odața asta mizerabilă din etagiul al șaselea, într'o curte unde se înalță mirosul sarbed de bucătărie, de când bătrâna nu mai găsește nimic de spicuit, decât tocmai atât, cât îi trebuie pentru a nu muri de foame, din Decembrie al anului trecut puilul mamei Antițe nu s'a mai sculat de loc, și este probabil că în veci nu s'a mai scula.

Mai pe urmă eșise tocmai la Crăciunul de acum un an.

În ziua aceea mama Antița îl imbrodise, cum a știut ea mai bine, într'o mare bazmauă ce l'o facuse din vechiul ei șal; l'a pus unica păreche de ciorapi ce avea pentru sine, ca să-i fie piciorușele calde în ciobotelele noi nouțe, și îi purtase pe bulevarde dealungul micilor barace pline de jucării, de paiate care făceau o feerie splendidă și multicoloră.

Feeria aceasta a rămas în ochii și în închipuirea bolnavului; și de atunci, totdeauna vorbea despre ea cu fiori de părere d'erău și de dor, căsca gura mare ecstasiată și își întindea mânuțele lui slabe către mirajul tuturor acestor minuni văzute și neuitate.

Îndeosebi era acolo jos, aproape de piața Operei, o paiată superbă, pestriță, aurită și aproape așa de mare ca băiețelul, și dacă o trăgeai de sforică, clătina vesel clo-

poțele și zurgălae, rădica mânilor, despărțea picioarele și te privea cu față radioasă și făcea grimase, par' c'ar fi vie.

— O! ce frumoasă era, ce frumoasă era, striga adeseori puilul mamei Antițe. E tare scumpă, spune măicuță, paiata aceea?

Și bătrâna răspundea totdeauna:

- Am să-ți cumpăr una, las, când vom avea bani mulți.
- Și când vom avea bani mulți?
- În curând puile, în curând.
- Atunci da! Imi camperi paiata?
- Da, da, am să-ți o cumpăr.

— Uite, măicuțo, eu știu, că dacă mi-ai cumperi, îndată ar să mă fac sănătos...

Și vorba aceasta o repetă mereu, ca și un chin nesfârșit. Și când îi era mai rău când durerile îl chinău mai greu, când tusa îl scutura de sta să-și deie sufletul, oh atunci dorința de-a avea paiata, era mai vie, mai arzătoare. Se vedea cum îi creștea suferința, și că dacă ar avea în mâni jucăria, i-s'ar alina durerea, și ar uita-o.

Și bătrâna a înțeles! Ea a făgăduit să-i cumpere paiata. Trebuia prin urmare să-ți țină vorba, și nu mai avea alt mijloc să lungească nițel viața îngerașului ei. Da! ea are să cumpere paiata! Și el va fi vindecat. Acum credea și ea în aceasta speranță deșartă.

Da, va cumpăra-o. Dar' cum? El însuși zicea, cu lacrimi de lăcomie neputincioasă, trebuie să fie foarte scumpă astfel de paiat

descu. 5. „Ce te legeni codrule“, chor de bărbați de I. Vorobchieviciu. 6. „Doi ochi“, de G. Ventura, pentru cimbal aranjat de A. Küttner. 7. „Sub pajura duplă“, marș de I. F. Wagner, chor de bărbați cu acompaniament de pian.

Serbătorirea revoluționarilor. Barabás Béla, deputatul kossuthist din Arad, a înaintat către consiliul orașenesc al Aradului o propunere cu privire la serbătorirea zilei de 6 Octombrie în anul acesta, când se împlinesc tocmai 50 ani de când cei 13 generali revoluționari maghiari au fost executați aici.

E vorba să se facă atunci o serbare mare la care să se invite toți „patrioții“ adeverați din țeară, și mai ales honvezii lui Kossuth.

D'asemeni e vorba că la 8 Februarie să serbeze glorioasa (?) apărare a orașului condusă de Asztalos, pe care-l atacase austriecii.

Foile ungurești locale deja de p'acum bat toba cea mare.

Egyetemi kör — incuiat. Mai știi de unde o fi venit vântu, destul că Sâmbăta trecută, 7 Ianuarie, senatul universitar din Budapesta a ordănit lichidarea clubului studențesc (Egyetemi kör), a depus pe toți funcționarii reuniunii din posturile lor, ear' cheile localului le a luat rectorul la sine. Că marețe planuri politice avea tinerimea patriotică pentru durată stării de ex-lex; discuta „serios“, într'alte și chestiunea să plătească ea ori ba birurile de sânge, adică să meargă la asentase și să facă serviciul voluntar de un an ori ba. Ținuseră, spre a lua concludus în această patriotică pornire, mai multe conferințe, până ce rectorul le a oprit prin graiul presidentului reuniunii *Ludwig*. Acesta nevoind a se încălca cu crima trădării, demisionă la moment, ear' după el și vice-presidentul *Abrányi* — cel mai mic. Apoi s'a rugat de un al treilea să primească conducerea clubului, dar' acesta încă a refuzat, conducând numai ultima consfătuire, unde au declarat că: clubul peste tot nu ia parte la politica „cetățenii universitarii ca cetățenii aleștorii singuratici protestează contra actualii stări „ex-lex“. . . . Mai declară apoi, că nu se va găsi student, care să primească a fi president în asemenea împrejurări. După aceea amândoi susnumiții au fost chemați înaintea senatului universitar unde li-s'a comunicat deciziunea aprobată de ministru *Wlassics*. Pe urmă s'au dus la acesta care încă le-a spus buchele, amenințându-i cu măsuri și mai aspre dacă nu o vor mai slăbi cu concluse patriotice. În tot cazul procedarea autorităților universitare față cu tinerimea e cu totul neobicinuită până acum.

Boerime jidovească. În lista viriliștilor pe anul 1898 a orașului Ungvar, să găsim, printre 60 membri, 34 jidani, cu nume ca: *Roth Pinkas, Nebenfahl Mór, Lény*; nemes *Guttman Izidor; Grosz Abraham, Zwiebeduft Josef* etc, toți pripășiți numai acum vr'o 10—15 ani din Galiția, adică mai cu știința de stat: *poporus Bánffyánis*.

Dr. Sterie N. Ciurcu. X Pelikangasse — Nr. 10, Viena. Consultațiuni cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Felurimi.

Fabricarea parfumurilor în Franția.

Departamentul (Comitatul) *Alpes-Martimes* produce cea mai mare cantitate de parfumi în întreaga Franția. Despre mulțimea de flori ce se consumă spre acest scop ne putem face ideea din următoarele date statistice: se consumă pe an la fabricarea de parfumi, în calcul mediu, 2 milioane chilogramme de rose 2¹/₂ milioane chilogramme de flori de portocale, 200.000 chilogramme de flori de iazmin, 150.000 chilogramme de flori de cassia, 150.000 chilogramme de *rosotuba*, 200.000 chilogramme de violele. Prețul de vânzare al florilor e, în calcul mediu, per chilogram: violele și florile cassia 4 franci, roasele tuba 3 franci, iazmin 2¹/₂ franci, flori de portocale 70 santime, rose 65 santime. Un buchetăș de violele dă 20 grame, un pom de portocale dă zece chilogramme de flori. La producerea unui chilogram de esență de flori e trebuința de 1000 chilogr. de flori de portocale, ceea-ce corăspunde la 1.200.000 boboci de flori. La 1 chlgr. de esență de rose trebuie 16.000 chlgr. de rose, adică aproape 5 milioane de boboci. Valoarea medie a fabricării de parfumi în departamentul *Alpes Maritimes* e de 15 milioane de franci la an.

Crisa.

Stare anarhică. — Conferința dela Viena. — Ex-lex. —

În Parlament „Desbaterile“ — vorbă să fie — le conduce (?) tot republicanul din pașopt *Madarász*, president de vârstă care să lăsa să se ducă el când de una când de cealaltă zădă revoluționară ori conspirătoare; nici nu și mai dă seamă de ce va să zică toate astea.

Joi, 5 Ianuarie, opoziția a început așa zisa „obstrucție tehnică“, poreclind-o așa de batjocură din cauză că *Bánffy*, ne mai știind cum să și mascheze strimtoarea în afacerea pactului economic, a aruncat vorba, că voește să i-se voteze numai un „provisoriu tehnic“ al pactului, ceea-ce este, se înțelege, vorba absolut goală, fără nici un înțeles.

Obstrucția tehnică s'a inaugurat cu aceea.

că opoziția, înainte de a se fi verificat chiar protocolul ședinței precedente, a făcut 12 observațiuni-proponeri de „îndreptare“ a lui, astfel: în loc de „*ülés*“ să se spună „*gyűlés*“ în loc de „*befejeztetvén*“ să steie „*bezáratván*“, în loc de „*elnök*“, să scrie „*Körelnök*“, în loc de „*ház*“ — „*Képvise-löház*“; earăși pe urmă în loc de „*bezárja*“ — „*berekeszti*“, etc., în total 12 mofturi. Și asupra tuturor acestora s'a votat pe nume, adică la fiecare s'a cetit numele celor 444 deputați. În asemenea împrejurări au ajuns Joi numai 4 propuneri de „îndreptare“ la vot, căci se înțelege, că obstrucționistii garnisiau „desbaterile“ și cu sumedenia de alte absurdități; astfel că nu s'a întâmplat nici chiar verificarea protocolului ședinței precedente.

Vineri, 6, boboteaza apuseană, nu s'a ținut ședință. Sâmbătă, 7, s'a continuat votarea nominală asupra celor 8 propuneri rămase de Joi, ear' protocoalele ședințelor precedente încă n'au fost verificate.

Afară din parlament urmează — intri-gile, adică: țesături noue de planuri revoluționaro-conspiratoare, de desvâliri, de trageri pe sfoară, ear' ca mască pentru a acoperi toate acestea: așa zisele „pertractări de împăcare“ cu noianul în fiecare zi, de știri și combinațiuni senzaționale și prostănace, fantesiste peste măsură și tot așa de banale.

Cu rezultatul acestor pertractări, de reciprocă înșelăciune, Vineri seara, *Bánffy*, *Fejérváry* și ministrul de finanțe *Lukács* s'au dus la Viena, pentru a descrie, *tustrei și fiecare în parte*, M. Sale situația și a propune: ce e de făcut. *Bánffy* a fost ascultat și în audiențe separate, pe când cu ceialaltii, adăogându-li-se și noul ministru a latere *Széchenyi Manó*, Monarchul a ținut conferințe în comun, Sâmbătă și Duminecă. Rezultatul lor îl vom comunica în ultime știri.

În țară „nația“ singura alcătuitoare de stat precum și naționalitățile stau liniștite și plătesc dări în starea „afară din lege“ tot așa de bine, ba și mai regulat în unele locuri, cum e spre pildă și Aradul, de cât altă dată.

Ei bine, trăiască dar' *Ex-lex!*

ULTIME ȘTIRI

Consfătuiri la Monarch.

Budapesta, 8 Ianuarie.

Despre rezultatul conferințelor ministrilor ungari sub presidenția M. Sale „*Budapesti Tudositó*“ primește următoarele din Viena:

„Consiliul de ministri ce s'a ținut azi Duminecă sub presidenția M. Sale, s'a început la 11 oare înainte de amiază și s'a isprăvit la 11¹/₂ oare.

— Pentru ea să cumpăr un leac puiului, zicea ea.

— Adevăr grăește, ea caută o doctorie. Zece franci, în fine! A trebuit să peardă o jumătate de oară, ca să-i capete, dar' acum îi are. Cum se grăbește, cioaca boaca cu tot lănecușul pavagiului și cu toată amorțeala frigului care-i îngheța oasele; căci n'a mâncat nimic eri, nimic azi, și și-a pus toate zdrențele pe patul stricat al bolnavului. N'are pe ea decât o rochie slabă și un camison subțire peste cămașă. Brrr! Și totuș merge! E încă departe. Nu vrea să intre în cea dintâi prăvălie ce-i stă în cale. Trebuie să meargă acolo jos, acolo jos, aproape de opera mare. Poate că și în anul acesta e acolo piaița aceea, și cine știe? Poate nu va fi mai scumpă de zece franci!

Da, era aceeași și târguindu-se a primit-o cu zece franci. Era într'adevăr aceeași. Ea a recunoscut-o. Se reîntoarce, strângând-o la piept, cu precauțiunea unei mame, ca și când i-ar fi frică să nu i facă rău. Și ea însăși zice:

— Ce frumoasă-i!

Să scurțăm. Destinul e cel mai teribil autor dramatic. Nimenea nu născoceste mai bine scene de teatru decât realitatea. Când poveștești din ce stă viața, n'ai decât s'o spui în două vorbe.

Doză lungi ceasuri a fost dusă din casă bătrâna. Când a sosit, a găsit copilul mort...

S'a luat concludus că ministrii maghiari încă astăzi se întorc la Budapesta și va pune la cale pertractări în vederea sanării situației parlamentare.

Cei trei ministri s'au și întors astăzi seară. *Nimeni însă nu crede în zbânda pertractărilor puse la cale „cu levoirea M. Sale“*, căci opoziția n'are absolut nici o încredere în spusele și faptele lui *Bánffy*, deci „lipsește baza solidă pentru pertractări“ cum zice o foaie opozițională.

Pe timpul pertractărilor, se zice că guvernul are de gând să amâne ședințele dietei.

„Despre criza ministerială — zice „*Magyarország*“ — însăși nu poate fi deci vorbă în zilele proxime; se poate însă lua la sigur, că după reîntoarcerea regelui dela vânătoare, ministrii earăși se vor duce la Viena, pentru a raporta monarhului despre rezultatul pertractărilor, ear potrivit cu acest rezultat se va întâmpla hotărârea definitivă“.

Oameni politici cunoscători buni ai situației consideră toate aceste ca simple trăgănări dintr'o parte și din alta, pentru ochii lumii, pe când pe sub mână intrigile sa țin neîntrerupt lanț.

Învitare la abonament

Decshidem prin aceasta abonament pe Quart. I respective semestrul I 1899 la „TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.“

Asta e o jucărie pentru copii cei bogăți. Cel puțin douăzeci de franci! Poate și mai mult. Unde va găsi ea acest aur, ea care nu mai cunoaște aproape nici culoarea argintului, ea care nu vedea decât din vreme în vreme câte-un ban de aramă, ce-l primea de milă? Douăzeci de franci!

O avere!

Ea și a vândut zdrențele cerșite la începutul iernii. A vândut până și biletele de mâncare cu atâta trudă câștigate. Nu se gândea decât la mîtel. Ea, ea răbda foame. Și când mânca el singur singurel, și când îi zicea:

— Ție nu ți-e foame, măicuță?

— Nu mi-e foame, răspunea ea, am mâncat o farfurie plină de supă la mănăstire. Două zile de-arândul a părăcut astfel, neavând câte-odată chiar nimic în stomah. Ce are a face? El va avea piaița.

Iată trei luni de când economisăză în chipul acesta, și alaltăeri dimineața avea de tot nouă franci și trei bani.

— Cel puțin zece franci, cugeta ea, imi trebuie cel puțin zece franci. Să mai găsesc șaptesprezece bani până mâine.

În ziua aceasta îi era de tot rău băețului. Grozav lucru! Erau chiar la mijlocul iernii, puteți vedea în ce stare trebuia să fie micul îngeraș. Sărăcii nu puteau da multă pomână bătrânei, ei singuri mureau de foame și de frig. Nu mai era nici o zdrență de vândut! Trei bilete pentru pâine

și pentru lemne, atâta-i tot ce a mai rămas în mansardă.

Dar mititelul e atât de tăcut, nu mai poate înghiți nimic. Atunci ce folos de pâinea de astăzi? Pentru ea? La ce! Doar mâne? Ah! mâne, va mai găsi ea. Ceea-ce trebuie în minutul acesta, ce-i de lipsă, ce-i neapărat de lipsă nu numai e nutrețul, ci e piaița, dacă ar avea-o acuma, în mânuțele lui tremurătoare, sigur i-ar fi mai bine.

— Ce frumoasă era! făcu el cu un horcăit înecat.

Ochii lui se căscă, nările lui, înțepenite de boală, se mișcă repede; căldură i-se urcă la piele; viața revine pe buzele lui atât de palide. Viața, da, viața! Va mai trăi dacă i-se va realiza visul.

— Ce frumoasă era!

— Mă duc să ți-o aduc, uită, mă duc

— Indată.

— Ce? piaița?

— Da, piaița.

— Dar avem bani acuma?

— Da, puiule. Eacă! Uită!

Ea îi arătă cei nouă franci și trei bani.

Tot parale mărunte într'o grămadă mare.

Copilul bate în palmi.

— Du-te iute, măicuțo, iute. Nu sta mult.

A plecat. Nu n'are să rămâie prea mult. Cu picioarele iei bătrîne și slabe fuge acum pe la vecini ca să vîndă cele trei bilete, ultimele!

Ear' eri a îngropat pe puiul mamei Antuțe.

În micul cosciug, de-asupra giulgiului făcut dintr'un postav cărpocit, i-a pus bătrîna frumoasa piaiță gătită în colorii străluci oare, cu clopoșele resunătoare, cu aurituri minunate; și astfel sormanul cadavru și-a serbat Crăciunul.

Ear' mama Antuța, dorește să aibă și ea în curând darul de Crăciun, moartea!

Trad. din l. franceză de *Zotti Hodoș*.

A apărut: „*A fugit!*“ Polca francaise pentru piano, de *Sext Camil Negrea*.

Venitul curat e destinat pentru augmentarea fundațiunei „*Leontina F. Negruțiu*“, a cărei menire este: provederea cu cărți și recuisite de școală a elevilor române mai sărace și mai vrednice prin purtare și progres, cari frecventează școala de fetițe română din Blaș. Prețul unui exemplar: 25 cr.=50 bani.

Se poate procura trimițând înainte prețul plus 5 cr.=10 bani pentru porto, de la: Tipografia Seminarului gr. cat. Blaș, (Balázsfalva.)

Editor: Aurel Popovici-Barciana.

Redactor responsabil Ioan Russu Șirliana.

Bibliografie.

Gramatica română pentru învățământul secundar de Ioan Petran, profesor. Partea II. Sintaxa. Arad, 1898. Editura autorului. Prețul: 60 cr. v. a. Se poate cumpăra și la administrația „Tribuna Poporului“.

*

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuventări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea academiei Române. București 1897.

La tipogr. „Tribuna Poporului“

să execute tot soiul de

Cărți de vizită

Tiparul cel mai variat și mai frumos.
Prețurile mai mici ca ori și unde.

Călinarul Minervei

Cel mai valoros și mai frumos calendar din câte au apărut până acum în limba rom.

Intreg cuprinsul e original.

Cele mai minunate ilustrațiuni ce au ieșit din atelier tip. românesc.

Multe din ele reprezintă localități și porturi din Ungaria și Transilvania.

Călinarul acesta apărut în tipografia Minerva din București e atât de bogat în cuprins atât de frumos în cât ar fi o pagubă pentru preoții, învățătorii, notarii, avocații, medicii și toți inteligenții români. Dacă nu s'ar cumpăra acest călinar pe 1899.

Prețul 90 cr. trimis franco.

Se poate cumpăra dela Administrațiunea „Trib. Poporului“.

A apărut!!

și se află de vânzare la administr. „Tribuna Poporului“.

Lupta pentru drept

de Dr. Rudolf Ihering traducere de Teodor V. Păcățian
cu prețul de 1 fl. exemplarul plus porto postal.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“

Tel fon Nr. 188

Telefon Nr. 188

MORITZ RUBINSTEIN

Intreprindere de transport și de comandă

Membru al societății generale europene pentru transportul mobilelor „ALIANCE“.

În Arad (edificiul teatrului).

Imi ian îndrăzneala a aduce la cunoștința Onoratului public, că precum până acum, așa și de aici înainte voi a duce în deplinire tot soiul de transportări, cu ajutorul noilor mele vagoane de mobile, care sunt elastice, construite de-a putea fi încluiate și sunt patentate.

De asemenea cu cea mai mare conștientiositate și promptitudine efectuesc transportări în provincie, sau în alte orașe, precum și în țeri străine și încă cu siguranța în contra focului și incidentelor.

Pe lângă cele mai avantajoase prețuri primesc spre păstrare în deposit în magasiile mele cele mari și ferite de foc tot soiul de obiecte menite a fi mutate precum și alți articli de negoț.

Tot aici am și un deposit stabil de Portland din Nyerges-ujfalu și de Cement românesc recunoscut de prima calitate și totdeauna proaspăt. Se poate cumpăra cu cele mai avantajoase prețuri.

233 1-3

Moritz Rubinstein

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Prețuri foarte moderate.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebrale

Ori-ce comande se efectuesc propmt.